

FIICELE
UNUI
IMPERIU
A P U S

CAROLYN TARA O'NEIL

Traducere din limba engleză și note de
Diana Geacă

Editura Paralela 45

Redactare: Anda Marin
Corectură: Maria Fiera
Tehnoredactare și DTP copertă: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

O'NEIL, CAROLYN TARA

Fiicele unui imperiu apus / Carolyn Tara O'Neil ; trad. din lb. engleză și

note de Diana Geacăr. – Pitești : Paralela 45, 2023

ISBN 978-973-47-4002-4

I. Geacăr, Diana (trad. ; note)

821.111

Daughters of a Dead Empire

Carolyn Tara O'Neil

Copyright © 2022 by Carolyn Tara O'Neil

All rights reserved.

Copyright © Editura Paralela 45, 2023

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

www.edituraparalela45.ro

CUPRINS

Notă istorică	9
Ghid de personaje	10
PARTEA I: <i>Drumul</i>	11
PARTEA A II-A: <i>Medny</i>	89
PARTEA A III-A: <i>Iset</i>	205
Nota autoarei	311
Bibliografie	313
Mulțumiri	317

NOTĂ ISTORICĂ

În 1917, poporul rus și-a detronat țarul.

Oamenii erau furioși după anii de pierderi ai Primului Război Mondial. Milioane de soldați muriseră. Era o mare criză alimentară. Și mulți ruși își doreau un guvern reprezentativ. Doreau să-și aleagă conducători care să aibă grijă de ei. Își doreau libertate de exprimare și de întrunire.

Protestele au început în Petrograd¹ și, în curând, s-au transformat în răscoale care s-au răspândit în toată țara. Când armata s-a alăturat revoltei, totul s-a terminat. După numai opt zile de proteste, **Țarul Nicolae Alexandrovici Romanov** a abdicat. Noul guvern i-a pus pe el și pe familia lui sub arest la domiciliu.

Aceasta se numește *Revoluția din Februarie*.

Apoi a venit *Revoluția din Octombrie*. Un partid comunist extremist, **bolșevicii**, a preluat puterea noului guvern. Au alungat toate partidele moderate, socialiste și conservatoare care guvernau împreună.

Bolșevicii au retras armata (**Armata Roșie**) din Primul Război Mondial în 1918. Acest lucru i-a înfuriat pe moderați și pe țariști, care și-au unit forțele și au înființat **Armata Albă**, ca să preia controlul asupra Rusiei. De asemenea, s-au aliat cu **Legiunea Cehoslovacă**, o armată străină rămasă pe teritoriul rusesc, care era blocată de bolșevicii ostili și nu-și dorea decât să se întoarcă acasă.

Și astfel a început Războiul Civil Rus.

¹ Petrograd este cunoscut acum cu numele său inițial, Sankt Petersburg. (N. a.)

GHID DE PERSONAJE

În Rusia, oamenii poartă trei nume: prenumele, numele tatălui și numele de familie.

În societate, i te poți adresa cuiva folosind prenumele și numele tatălui său. Dar, între prieteni și în familie, oamenii folosesc adesea porecle. Iată acum numele pe care le veți întâlni în carte:

Personaje principale:

Evghenia Ivanovna Kolțova; poreclă: **Jenia**
Anna; poreclă: **Ania, Șvibzik**

Personaje cheie:

Konstantin Ivanovici Kolțov; poreclă: **Kostia**
Aliana Vasilievna Kolțova
Jiri Valchar
Iacov Mihailovici Iurovski
Nurka Olegovna Petrova
Foma Gavrilovici Petrov
Buian

PARTEA I

DRUMUL

EDITURA PARALELA 45

1

ANNA

MAI ÎNTÂI AM VĂZUT FOCUL. Pâlpâia și dispărea printre frunze, în depărtare, undeva în afara pădurii. Focul nu putea să însemne decât un lucru: *oameni*.

Cândva poate că m-aș fi bucurat să-l văd. Acum a trebuit să-mi adun toată puterea ca să înaintez. Îmi târam picioarele ca pe niște ancore. Ramuri joase de molid mi se agățau în păr și de mâneci în timp ce mergeam. Eram epuizată și mă durea corpul de la cât alergasem, dar, găsind în cele din urmă un semn de speranță, nu voiam să mă opresc.

Dacă m-aș fi oprit, aș fi avut timp să mă gândesc la prăpastia întunecată și dureroasă care se căsca în mine. Sau la soldații bolșevici din spate, care probabil își dăduseră seama până atunci că dispărusem. Sau la corpurile pe care le lăsasem în urmă.

Uită-te la tine.

Am auzit vocea surorii mele, ecoul unei amintiri. Tatiana mă mustrase de nenumărate ori pentru înfățișarea mea neglijată și niciodată nu arătasem atât de jalnic ca acum. Jacheta mi-era plină de pete de sânge întărit și ciuruită de găuri. Oricine mă vedea rămânea îngrozit.

Bâjbâind, mi-am desfăcut nasturii disperată, până când am reușit să mi-o scot și s-o arunc pe jos, o grămăjoară diformă

ascunsă într-un tufiș. Nu mai semăna deloc cu haina pe care mi-o alesese mama cu numai doi ani în urmă.

— *Ești tare neatentă, mi-a spus mama enervată, ținând stofa albastră între noi. Țta e al treilea costum nou care ți-a trebuit vara asta. Nu știi că e război?*

— *Bineînțeles, mamă. Data viitoare, când cad de pe bicicletă, o să am grijă să pic în cap, ca să nu-mi stric rochia. Mama a strâmbat din nas, înăbușindu-și un zâmbet.*

— *Șvibzik.*

A clătinat din cap.

— *Când o să te maturizezi?*

— *Atunci când o să fiu nevoită.*

A pufnit și mi-a lipit materialul de piept, mulțumită că mi se potrivește, plimbându-și mâna blândă peste bumbac.

Am lăsat-o în praf, așa cum făcusem cu toate lucrurile la care ținusem odată.

Apoi am ieșit din pădure.

Un câmp năpădit de ierburi, presărat cu trifoi, se întindea în fața mea. Urca apoi către o casă mică. Nu mai vedeam focul, dar fumul negru se ridica neîntrerupt din spatele casei. În timp ce mă uitam la ea, s-a auzit un sunet de acordeon. Era o melodie veselă, ca pentru *barinia*², și în curând a fost acompaniată de bătăi din palme.

Am început să râd, căci speranța mi se transformase în ușurare și extaz, și, urcând dealul în fugă, mi-am scos din păr ultimele frunze și ultimii scaieți. Soarele se ridicase sus pe cer. Mi-am umezit buzele crăpate, încercând să-mi amintesc când băusem ceva ultima oară. Deja simțeam gustul următoarei cești. Rătăcisem pe la periferia muntoasă a Ekaterinburgului

² Dans rusesc.

atât de mult timp, încât uneori mă îndoisem că o să găsesc ieșirea. Dar insistasem, pentru că, după cum îi plăcea tatei să spună, întotdeauna găsești o soluție dacă nu renunți să o cauți.

Casa era doar o colibă, mică și dărăpănată, făcută din bușteni negri. Obloanele atârnav strâmbe. Trecând pe lângă ea, am văzut că întreaga latură a casei era ciuruită de gloanțe.

Mi-am ferit privirea.

De cealaltă parte a casei, totul era luminos și vesel.

În curte se aflau câteva zeci de oameni, țărani, care dansau și râdeau, fără să arate în vreun fel că se aflau în mijlocul unui război. Femei cu rochii și baticuri colorate se învârteau unele în jurul altora în poiană, în timp ce câțiva bărbați mai în vârstă cântau la acordeon sau băteau din palme. Copii mici, pe jumătate dezbrăcați, se alergau unii pe alții în joacă, țâșnind pe lângă picioarele dansatoare și ascunzându-se în spatele spectatorilor. Se mai vedeau doar câteva case, toate la fel de distruse ca aceasta.

La marginea curții, câțiva oameni se adunaseră în jurul unei căruțe șubrede, ca să vadă vasele de lut și bucățile de pânză de vânzare.

Focul era mic, aprins lângă o anexă mică, la mare distanță de petrecere. Un bărbat masiv, surprinzător de tânăr, arunca în el teancuri de carne murdare și pătate de sânge. Focul scădea pe moment, fumul se îngroșa, apoi se înălța mai luminos și mai puternic decât înainte. Câteva găini care ciuguliseră prin iarba din apropiere au dat din aripi și au fugit.

— Vase bune de lut! Pânze țesute și sarafane cu multe modele!

Vânzătoarea cu căruța era o femeie tânără, cam de vârsta mea. Avea o voce puternică, tunătoare. Privirile ni s-au întâlnit când a studiat poiana, căutând mai mulți clienți. Ochii i s-au îngustat, întunecați și ostili, apoi au trecut mai departe.

Probabil arătam ca o cerșetoare. Am făcut un pas în spate, cu o groază crescândă, și m-am lovit de cineva.

— Dă-te jos de pe mine!

Femeia m-a împins în spate.

M-am împiedicat și am căzut în praf. Măinile mi-au alunecat pe iarba aspră și uscată, iar pielea mi-a cedat, sânge roșu ivindu-mi-se în palme, însoțit de o înțepătură puternică.

— *Kulak*³! a șuierat ea.

Fața îmi ardea când m-am ridicat în picioare. Muzica a încetinit o clipă, dansatorii s-au uitat în jur, derutați, apoi și-au reluat dansul, părând să decidă, de comun acord, că trebuie să mă ignore. Cei câțiva oameni din apropierea mea s-au îndepărtat, evitându-mă ca pe un bolnav contagios.

— Ia niște *sirniki*⁴, copile. Uite, *zaika*⁵.

O femeie mai bătrână, cu umeri gârboviți și păr cărunt băgat sub un batic simplu, cu flori, își croia drum prin mulțime, împărțind mâncare. Ținea un coș mare și întins în față și, din când în când, îi lua capacul și dezvăluia bunătațile aurii.

Gura mi s-a umplut de salivă și am înghițit, recunoscătoare pentru lichid. M-am îndreptat spre ea. Ultima dată când mâncasem fusese... Nu putea să fie cu mai mult de o zi sau două în urmă, dar nu-mi aminteam exact. Mintea mea se ferea de amintirile din casa Ipatiev. Tot ce știam era că muream de foame.

— Mă scuzați, vă rog, am spus.

Bătrâna s-a strâmbat. M-a studiat, iar ochii i-au coborât la fusta pătată și ruptă, la mâinile însângerate și la părul murdar, dezgolit.

— O copeică, a spus ea.

³ Chiabur (lb. rusă în original).

⁴ Clătite rusești.

⁵ Aprox. „iepurica mea“, cuvânt care exprimă afecțiune.

— Vă rog, mi-e foarte foame.

Vocea mi s-a spart la ultimul cuvânt. Uram să cerșesc, dar mirosul de aluat cald de *sirniki* m-a ademenit.

— Doar una, vă rog. Nu am niciun ban.

S-a uitat iar la bluza și fusta mea.

— Se pare că ai avut o grămadă. Acum știi și tu cum e, nu, *pomeșită*⁶?

Știam acum cum e? Întreaga mea familie dispăruse, iar ea credea că, pentru că trăisem cândva într-o casă mare și că fusta mea era făcută dintr-un material mai bun decât a ei, o meritaseam? Că *ei* o meritaseră?

Cruzimea ei m-a izbit din plin. Nu aveam nicio moșie. Mi-am dus mâna la piept, încercând să-mi potolesc furia, să nu spun ceva ce aveam să regret apoi. Cu mâna pe inimă, exact la fel cum făcea mama când încerca să mă liniștească.

Degetele mi-au alunecat peste o mică umflătură rotundă, de sub bluza mea de mătase.

Lănțișorul Mașei.

Mi-am pus palma peste el și mi-am închis ochii. Medalionul ăsta atinsese și pielea ei. Aveam aici un obiect care-mi amintea de faptul că nu eram complet singură. Fratele Grigori binecuvântase acest lănțișor. Poate că ocrotirea lui mă ținuse în viață.

Și apoi mi-am amintit: nu aveam doar lănțișorul ăsta. Mai aveam ceva de valoare.

Fugind prin pădure, îmi slăbisem corsetul de câteva ori și aproape că-l scosesem cu totul. Dar ceva mă împiedicase s-o fac. Și slavă Domnului că se întâmplase asta. În căptușeala corsetului erau ascunse diamante, smaralde și safire, ultimele din averea familiei mele.

Nu eram o cerșetoare. Purtam cu mine moștenirea familiei. *Eu* eram moștenirea. Și aveam să supraviețuiesc, pentru

⁶ Moșiereasă (lb. rusă în original).

știam că este sub control bolșevic. Dar Celeabinsk era în sud, iar generalul Leonov, un prieten de familie, controla orașul cu Armata lui Albă.

Vărul meu Alexandru era cu el.

Celeabinsk era la doar câteva ore, cu trenul, de Ekaterinburg. Ajutorul era mai aproape decât credeam.

Mi-am lăsat capul pe spate și m-am îmbăiat în lumina caldă a soarelui. Râsetele sătenilor, muzica vioaie de acordeon și vocile aspre, care cântau, m-au învăluit. Mirosul pământesc de foc mi-a gădilat nările. În minte aveam un țel și, cel puțin pentru moment, liniște.

Apoi, cuvintele cântecului lor au răsunat limpede:

*Pe țarul nostru rus, zis și Nicuță,
L-am tras de pe tron, apucându-l de puță.*

M-am apropiat de mulțime. Un bătrân cu barbă albă și șapcă de pâslă cânta la acordeon, iar fața lui ridată era luminată de un rânjet. Lângă el era un bărbat mai tânăr, cel mai tânăr pe care îl văzusem în sat, cu un picior de lemn. Cu o cârjă sub braț, bătea din palme pe *ceastuška*⁷ și dădea tonul cu vocea lui puternică, de bariton, acompaniat de sătenii care dansau.

*Dar țarina a spus poporului:
„Vrei republică? Du-te dracului!”*

Cineva m-a apucat de umăr și m-a zgâlțâit.

— Cântă și tu! mi-a strigat bărbatul beat.

Era un tip voinic, mai tânăr decât tata. Arăta suficient de puternic ca să lupte pe front și mirosea puternic a bere.

— E zi de sărbătoare!

⁷ Cântec popular rusesc, scurt și umoristic.

Mi-a băgat în mână un pliant. Am observat că micuța curte era plină de ele.

18 iulie, 1918: În ultimele zile, Ekaterinburg a fost serios amenințat de Armata Albă și de cea cehoslovacă. În același timp, a fost deconspirat un complot contrarevoluționar, de salvare a fostului țar, Nicolae Romanov, aflat în arest. Drept consecință, Sovietul Regional Ekaterinburg a decis executarea fostului țar, care a avut loc pe data de 16 iulie. Comitetul Executiv din Moscova a afirmat că decizia Sovietului Regional a fost corectă.

Toți erau comuniști.

— Trădători.

Cuvântul mi-a țâșnit din gură.

— Ce-ai spus?

— Trădători! Sunteți toți niște trădători, i-am spus printre dinți. Și ne distrugeți țara. Opriți cântecul ăsta dezgustător!

Ceva explodase în mine, atât de puternic, încât mă simțeam ca o minge de foc. Nu stătusem să mă gândesc de ce se adunaseră toți țărani ăștia. Acum înțelegeam că era o petrecere. Aplaudau moartea imperiului, a tot ce făcuse Rusia Mare.

Nu mă puteam opri din țipat, nici după ce muzica se oprise și toată lumea se uita la mine, cu ura mea reflectată pe chipurile lor. M-am oprit abia când bărbatul voinic m-a apucat și m-a tras la pieptul lui.

— Avem o trădătoare burgheză aici! a strigat peste capul meu. Nu-i place cântecul nostru! Ce facem cu ea?

Brațul lui murdar mă strângea tare, iar mirosul greu de transpirație îmi înțepa nările. Am încercat să mă eliberez, dar asta l-a făcut să mă țină și mai strâns.

— Ia arată-i ce facem noi cu *pomeșciki*⁸! a strigat cineva.

⁸ Moșieri (în lb. rusă în original).

— Arată-i cine conduce!

Mai mulți țărani s-au adunat în jurul nostru, nu mai păstrau distanța, ci se apropiau tot mai tare, arătând spre mine, scuișându-se. Nu aveam unde să fug. Fugisem de bolșevici doar ca să mă trezesc înconjurată de ei aici, strângându-se în jurul meu, cu dorința de a ucide în priviri.

Am țipat.

— Dați-mi drumul!

Bărbatul cu picior de lemn s-a legănat spre noi, sprijinindu-se într-un baston neșlefuit. Ochii îi erau sticloși, obrații îmbujorați, era, evident, la fel de beat ca bruta care mă ținea de brațe. A întins mâna și m-a apucat de față, zdrobindu-mi maxilarul cu degete aspre, murdare. Și-a apropiat fața de a mea.

— Vrea să-i dăm drumul, a mârâit el. De ce să nu-i dăm drumul acolo?

A arătat cu bărbia spre foc.

Genunchii mi s-au înmuiat. Am alunecat, eliberându-mă din brațele bărbatului. S-a mișcat prea încet și nu m-a prins. M-am ridicat și am început să fug, dar ambii bărbați m-au prins iar. M-au tras mai aproape de foc.

Mașă țipa. Era vocea ei sau a mea?

— Pe foc cu ea! a strigat cineva.

Bărbatul mă ținea de brațe și mă împingea mai aproape de foc. Căldura lui era ca a unui cuptor deschis, îmi lumina pielea și-mi încingea spinarea și spatelul picioarelor, făcându-le să transpire.

Corpurile nu ard repede. O să stăm aici toată noaptea.

— Nu! am strigat, pierdută între frică și amintiri. Vă rog, dați-mi drumul!

— Cum te simți, partizana a țarului? Tot mai vrei să tăcem?

Poticnindu-mă în pietre și lemne în timp ce mă împingea, am pășit în foc. Am țipat. Flăcările mi-au mușcat din fustă, materialul s-a strâns în bucăți negre, iar bărbații care mă

țineau au început să râdă. Apoi m-a lovit căldura, mușcându-mi picioarele, urcând pe țesătură. M-am zbatut disperată.

Bărbații mi-au dat drumul la mâini și m-am răsucit departe de foc, plesnind peste flăcări, învârtindu-mă panicată, căci devenea tot mai intensă căldura, iar focul creștea. A țâșnit aproape de fața mea. M-am dat în spate și mi-am bătut cu palmele fusta în continuare, făcând un mare zgomot în timp ce țărani din jurul meu mă priveau.

Apoi, un șuvoi de apă s-a revărsat peste picioarele mele. Majoritatea flăcărilor au pierit pe dată. A mai apărut o pereche de mâini, care m-au ajutat să sting și ultima flăcăre, și nu se mai auzeau decât palmele noastre plesnindu-mi picioarele, lăsându-mi fusta neagră precum cărbunele.

Am căzut în mâini și în genunchi și am luat guri mari de aer. Mă ustura gâtul de la atâta țipat.

— Simpatizantă a burgheziei!

Insulta nu-mi fusese aruncată mie, ci salvatoarei mele. Mulțimea mă uitase pe mine și se întorsese spre ea. Mi-am ridicat privirea să văd singura persoană care dorise să mă salveze.

Era fata cu căruța și cu ochii negri. Purta un batic ieftin pe cap, o rochie simplă, albastru cu alb, și avea picioarele goale.

— Cine ți-a cerut să te bagi, Evghenia? s-a răstit la ea acordeonistul. Să nu crezi că rămâi în casa noastră la noapte.

M-am uitat la față, sperând că expresia feței mele îi transmite toată recunoștința care-mi umplea inima. Dar ea nici măcar nu s-a uitat la mine. Și-a luat găleata și s-a îndepărtat, lăsându-mă iar singură cu mulțimea.

2

EVGHENIA

N-AVEA NIMENI NICIUN AMĂRÂT de ban. După zile de mers dintr-un sat în altul, ca să vând vasele de lut ale vecinului meu și alte bunuri, eram mai bogată doar cu cincizeci de copeici față de momentul în care plecasem de acasă. În mod normal, aș fi zis că e un profit bun după o călătorie cu căruța, dar aveam nevoie de cel puțin două ruble ca să plătesc un doctor pentru fratele meu. Iar asta era de patru ori mai mult decât ce făcusem eu.

Sătenii din Pavlovo se adunaseră în jurul căruței mele ca niște ciori care dau roată ovăzului vărsat. Toți căutau să facă un târg bun. Și, la fel ca mine, toți erau la fel de bogați ca niște cerșetori. Nimeni nu voia să *plătească* pentru ceva. Voiau doar să facă troc. Aproape că meritase călătoria asta, doar ca să aflu despre executarea țarului, dar nu aveam timp de pierdut. Familia mea avea nevoie de mine la fermă.

Apoi, burgheza aia proastă, o *otrodie*⁹, a ajuns în foc.

Nici că-și putea alege un moment mai prost. O companie Albă trecuse prin satul ăsta cu doar câteva zile în urmă. Distrusese casele oamenilor, arsesse grânele, le luase mâncarea, fugărise femeile și lăsase în urmă un morman de mobilă ruptă

⁹ Mucoasă (în lb. rusă în original).

și de gunoi, pe care acum oamenii din Pavlovo îl puneau pe foc. Nu m-a surprins că voiau s-o pună și pe fata aia peste morman.

Dar nu puteam să-i las să-i dea foc. Nici măcar mucoasa unui moșier nu merita asta. Mai văzusem așa ceva înainte și nu fusese ceva ce-mi doream să mai văd vreodată. Singura problemă era că, dacă o salvam, mă puneam fix în locul ei.

Mi-am luat găleata și m-am îndepărtat repede. Obrajii mi s-au aprins când oamenii mi-au aruncat insulte în spate. *Svoloci*¹⁰. Eram o bolșevică mândră și mai comunistă decât oricare dintre ei. Vărul de-al doilea al mamei, care tocmai îmi spusese că nu mă primește în casa lui peste noapte, o știa foarte bine. Dar dacă m-aș fi certat cu o mulțime furioasă, m-aș fi pus în pericol. Nu conta ce credeau ei. Dacă ajutam o fată răătăcită, cu față amărâtă, asta nu mă făcea mai puțin revoluționară.

Căruța mea se afla sub un pâlț de plopi înalți, la marginea curții. Era o căruță veche, rezistentă, făcută din lemn de mes-teacă, înaltă de doi coți¹¹, deschisă pe părți, cu roți zdravene. Platforma era suficient de spațioasă pentru bunurile pe care le dădeam la schimb sau le vindeam pe drum: vase de lut, baticuri, pânză, veselă, orice puteam găsi. Și, la o mică distanță în spatele ei, stătea bunul meu cel mai de preț.

— E timpul să mergem, Buian, i-am spus.

Am dezlegat de copac căpăstrul calului.

— Am stat mai mult decât ne-a fost permis. Poate o să ne meargă mai bine în Iset.

A dat din cap, încuviințând. Buian nu era un cal elegant. Era puternic, îndesat și scund, ca mine. Și, tot la fel ca mine, când era un lucru important de făcut, avea grijă să-l ducă la capăt.

Doar că, de data asta, o dădusem în bară. Nu făcusem destui bani. Mai rămăsese un singur oraș pe traseul meu, Iset, și șansele

¹⁰ Nemernică (în lb. rusă în original).

¹¹ Veche unitate de măsură; un cot = 45 cm.

de a strânge acolo două ruble erau mai mici decât mizeria unei muște.

Fratele meu fusese împușcat în piciorul stâng pe când lupta alături de Armata Roșie. Doctorii armatei i-au tăiat piciorul ca să nu-l omoare rana, pe urmă l-au trimis acasă. Acum, Kostia avea tot timpul dureri. Uneori, piciorul i se umfla și i se făcea roșu. Eu și mama nu știam cum să-l ajutăm. Vracii din satul nostru era un prost, care credea că incantațiile ajută o rană infectată să se vindece mai repede. Voiam ca un doctor adevărat să-l vadă pe Kostia. Voiam să-i aduc medicamente. Dar singurul doctor care trăia mai aproape de noi decât Ekaterinburg era în Iset și nu cred că avea de gând să meargă cu mine acasă fără plată.

Nu părea că o să se întâmple așa ceva. Iar după patru zile pe drum, patru zile în care i-am lăsat pe mama și pe Kostia să lucreze singuri pe câmp, aveam prea puțin să le arăt.

Eu eram proasta.

— Haide, Buian.

Mi se opunea, pentru că nu voia să plece de la umbră. Mereu se urnea greu, era încăpățânat și în zilele lui bune. Dar în zile ca asta, când soarele bătea cu atâta putere, încât putea să crape pietrele, își înfigea copitele în pământ. Am tras mai tare, conștientă fiind de oamenii din spatele meu, care puteau, în orice clipă, să fie împinși la violență.

— N-avem timp de asta, fir-ai să fii.

— Îl supără ceva la copita din față.

Vocea aspră, dar blândă, venea din spatele meu.

Era fata burgheză. Mă urmărise din mulțime, unde muzica și dansul începuseră iar. Arăta chiar mai rău de aproape. Avea sânge uscat pe gât și pe haine, pe sub stratul de murdărie. Buzele i se cojeau, iar ochii îi erau mari și sălbatici. Părul răvășit îi era tăiat scurt, ca al băieților. Și vorbea ciudat. Dacă era fata unui moșier, nu era de pe aici.

Iar dacă credea că o să fim prietene doar pentru că vărsasem niște apă pe ea, se înșela.

— Nu te-a întrebat nimeni nimic, i-am spus.

Adevărul era că mi-era cam rușine că mă văzuse certându-mă cu propriul cal. Ba mai rău, că mă văzuse pierzând.

— Te rog, lasă-mă să te ajut, mi-a spus ea.

S-a lăsat pe vine lângă piciorul stâng din față al lui Buian, pe care el chiar și-l proteja. Până s-apuc s-o opresc, l-a făcut să-și ridice copita și i-a scos o piatră înfiptă adânc în talpă. A aruncat pietricica.

— Vezi? Mă pricep să îngrijesc animale.

Arăta mândră de sine. De parcă îmi cunoștea calul mai bine decât mine.

— Bravo ție, i-am spus.

Am luat iar căpăstrul lui Buian și m-am îndreptat spre căruța.

M-a urmat.

— Scuză-mă, mi-a spus.

Am ignorat-o. Făcusem deja destule pentru ea. Dacă voia o mână de ajutor, putea să o caute în altă parte. Niciun moșier nu-i arătase familiei *mele* milă. Oamenilor de teapa fetei ăștea nu le păsa când țăranii făceau foamea. Se bucurau de casele lor luxoase și de mâncarea bună, pe când noi nu ne permiteam nici măcar doctori.

— Te rog să mă scuzi, a încercat ea din nou.

— Dispari, i-am spus peste umăr.

— Mă întrebam doar, a spus ea mai hotărâtă, dacă se poate să-ți plătesc un drum cu căruța.

Asta mi-a atras atenția. M-am întors cu fața spre ea.

Fusta ei albastru-închis, ce mai rămăsese din ea, era făcută din bumbac fin. Bluza îi era atât de elegantă, că nici n-am recunoscut materialul. Sigur era fata vreunui moșier bogat și probabil fusese alungată de pe proprietate. Uneori, situația devenea violentă când familiile bogate nu voiau să plece. Își scoteau armele, dar apoi apăreau și mai mulți săteni cu puști, furci și foc. Arăta ca și cum tocmai ieșise dintr-o luptă ca asta.

Zilele astea, țăranii câștigau de fiecare dată. Guvernul era de partea noastră acum, iar poliției nu-i păsa.

— Ai bani? am întrebat-o.

Privirea i-a devenit mai concentrată, mai atentă, ca a unui bătrân somnoros care se trezește din somn.

— Ți-am ajutat calul, mi-a spus.

— Iar eu ți-am salvat viața. Ai bani sau nu?

— Chiar m-ai salvat, a spus ea, nerăspunzându-mi încă la întrebare. Și îți mulțumesc. Dar dacă mă lași aici cu comuniștii ăștia, m-ai salvat degeaba. O să mă arunce în foc în clipa în care...

L-am legat pe Buian de căruță și m-am urcat. Felul în care spusese „comuniștii ăștia“ mi-a arătat limpede de partea cui era. Putea să fie de vârsta mea, dar, fără revoluție, ar fi devenit o altă moșierasă căreia nu i-ar fi păsat cât de mult sufeream noi. Acum era rândul ei să sufere. Poate că așa învăța ceva.

— Nu, așteaptă! a strigat ea. *Pot să-ți plătesc.* Nu am bani, dar pot să-ți ofer ceva de valoare, dacă te oprești și mă lași să-ți arăt!

— Păi arată-mi, m-am răstit eu.

Nu avea geantă, nu purta nici șorț cu buzunare, iar hainele îi erau prea distruse ca să le dea la schimb. Totuși, nu-mi puteam întoarce spatele la cuvântul „valoare“. Nici măcar comuniștii nu renunțaseră la bani încă.

Fata a aruncat o privire în spatele ei, la săteni, apoi s-a îndreptat iute spre partea cealaltă a căruței mele. S-a întors cu spatele la mine și și-a descheiat bluza. Deci ăsta era secretul ei. Ce avea ea era ascuns sub haine. Am observat un lăntișor de aur subțire, elegant, la gâtul ei, dar nu l-a scos. În schimb, s-a îmbrăcat repede la loc și s-a întors. Și-a întins mâna.

În palmă se afla ceva ce arăta ca o mică bucată de sticlă, dar care strălucea de parcă era plină de stele. Văzusem bucăți de cuarț din minele în care se duceau să muncească unii dintre bărbații noștri, dar nu văzusem niciodată așa ceva. Nu era mai mare decât unghia, avea un contur neted, ascuțit și mai multe

colțuri decât puteam număra. Când a ridicat-o mai aproape de mine, lumina soarelui a căzut pe ea, împrăștiindu-i curcubeie pe degete.

— E o piatră prețioasă?

— Un diamant, a spus ea, și unul extraordinar de valoros, te asigur. Orice bijutier o să-ți dea bani buni pe el, cel puțin câteva sute de ruble, dacă nu mai mult. E al tău dacă mă duci la cea mai apropiată gară.

M-am uitat în jur. Din fericire, nu era nimeni prin preajmă s-o audă.

— Ascunde-l, i-am spus agitată.

„Sute de ruble.“ Mai auzisem de diamante. Acum înțelegeam de ce bogații dădeau atât de mulți bani pe ele. Era frumos. Dacă într-adevăr puteam obține pe el atât de mult, atunci totul avea să se schimbe. Nu doar că aveam să plătesc un doctor pentru Kostia, dar puteam să cumpăr o casă pentru familia mea. Puteam chiar să ne mutăm la oraș. Puteam locui într-o casă cu ferestre de sticlă și un horn, pe un drum asfaltat. Puteam să-mi găsesc un loc de muncă într-o fabrică, iar mama nu mai trebuia să muncească deloc.

M-am scuturat. Nu aveam să-mi las visele să-mi întunece mintea. *Otrodie* asta probabil că mințea. Dacă situația familiei mele avea să se schimbe vreodată, asta avea să se întâmple datorită comunismului, care ne ridica pe toți odată. Nu datorită zgârciților ca ea.

După ce revoluția noastră l-a răsturnat pe țar cu un an în urmă, contrarevoluționarii ca ea au adunat Armata Albă ca să lupte împotriva noastră. Voiau să readucă monarhia, ca să-și poată lua înapoi pământurile. N-aveam niciun motiv să mă încred în fata asta.

Dar diamantul ăla strălucitor valora *ceva*. Mai mult de două ruble.

— Urcă-te, i-am spus.

S-a urcat iute lângă mine, stând atât de aproape, încât coturile ni s-au ciocnit. Genunchii îi întreceau pe ai mei, exact ca ai lui Kostia, atunci când mă învăța să conduc căruța. Fusta ei lungă nu era doar înnegrită și zdrențuită, mai avea și pete negre și rupturi deasupra arsurilor. Bluza ei elegantă era la fel. Se tot frichinea pe bancă precum un copil vinovat.

Mirosea a transpirație și a disperare. Mama mereu zicea că niciodată nu poți să știi ce ar putea să facă un om disperat. Mergeam cu căruța de doar câteva luni și aproape niciodată nu luam cu mine călători străini. Trebuia să am grijă.

— Dă-mi piatra prețioasă, i-am spus.

Ochii albaștri i s-au îngustat.

— Te voi plăti când ajungem la gară. Știi deja că o am și că ți-o voi dărui. De ce să ți-o dau dinainte?

— Pentru că nu am încredere în tine. Atunci, n-ai decât să rogi unul dintre sătenii din Pavlovo să te ducă.

— Și de ce aș avea eu încredere în *tine*?

— Eu te ajut, când nimeni altcineva nu vrea. O să ajungem în Ekaterinburg abia după lăsarea întunericii și drumurile nu sunt sigure. Armata Albă e peste tot. Îmi asum riscul...

— Nu în Ekaterinburg, m-a întrerupt ea. Trebuie să găsec o altă gară. Nu pot să mă întorc în orașul ăla.

— Ai zis să fie cea mai apropiată gară.

Uite de ce nu puteai să crezi poveștile simpatice ale străinilor.

— Sigur trebuie să existe vreo haltă sau altceva, unde m-aș putea urca într-un tren.

— Nu e nimic înainte de oraș! Nu bat eu jumătate de drum până la Nijni Taghil...

— Dar spre sud? Încerc să ajung în Celeabinsk.

Bineînțeles că acolo voia. Celeabinsk era controlat de Albi.

Pe lângă asta, dura zile întregi drumul până acolo. Deja simțeam diamantul alunecându-mi printre degete. Trebuia să știu că nu era pentru mine ceva atât de scump. Familia mea se trudea și punea deoparte atunci când ne trebuia ceva, la fel ca

toți țăranii. Eram o idioată să cred că bogătașii îmi pot cădea în poală.

— Te rog, mi-a spus. Nu pot să stau în orașul ăsta și să văd că vrei diamantul meu. Ne putem gândi la o soluție. Ești sigură că nu pot să mă urc nicăieri altundeva într-un tren? Nu există nicio variantă să ajung în Celeabinsk, în afară de a mă întoarce în oraș?

Cuvintele ei calme m-au făcut să mă opresc și să cad pe gânduri.

— Există un poștalion, i-am spus. Trece prin Iset, cea mai mare așezare din zona asta. Dar nimeni de acolo nu are genul de bani pe care-i cauți tu. Ai ieși în pierdere cu diamantul tău. Dar presupun că ai mai multe ascunse acolo, nu?

Am făcut semn cu bărbia spre pieptul ei.

A încremenit.

— Nu, ți-am arătat singura mea piatră prețioasă. Asta e tot ce am.

— Atunci cum ai de gând să cumperi un bilet de tren?

Nu mi-a răspuns.

— Așa credeam și eu. Atunci dă-mi prima piatră prețioasă acum și te ajut să vinzi alta în Iset. N-o să-ți aducă mulți bani, dar sunt sigură că o să luăm suficient pe ea, ca să te urci în poștalion. Și o să mai iau două ruble drept plată pentru încheierea târgului. S-a făcut?

Și-a subțiat buzele și a scrâșnit din dinți, evident enervată. Nu-i plăcea. Dar, dacă avea vreun pic de minte, trebuia să spună da.

Am așteptat. Uneori trebuia să le acorzi timp clienților să se obișnuiască cu oferta.

— Foarte bine, a spus încordată.

Mi-a pus diamantul în mână.

— Sunt de acord.